

Recenzje. Polemiki. Sprawozdania

Reviews. Polemics. Reports

Richard Meyer, *Les nouvelles professions psy. L'approche holanthropique (la pluralité des œuvres, la complexité de l'être, l'unicité de la personne)*, Strasburg 1999

Les nouvelles professions psy. L'approche holanthropique (la pluralité des œuvres, la complexité de l'être, l'unicité de la personne) to praca Richarda Meyera — psychiatry i psychoterapeuty francuskiego, etnologa i socjologa, przewodniczącego Międzynarodowego Towarzystwa Somatoterapii oraz członka Polskiej Akademii Medycyny.

Swoją książkę rozpoczyna Meyer od przypomnienia większości poglądów dotyczących terapii, zawartych w licznych pracach, oraz od zwrócenia uwagi na złożoność bytu człowieka, aby naszkicować organizację nowego zawodu *psy*, zawodu, który podkreśla doniosłość faktu, jakim jest „jedność osoby”. Publikacja jest wynikiem blisko trzydziestu lat pogłębiania przez Meyera wiedzy z dziedziny psychiatrii i psychoterapii, ponad dwudziestu lat tworzenia przez niego oryginalnej koncepcji „somatoanalizy”, która włącza ciało do psychoanalizy, i ponad dziesięciu lat kształcenia terapeutów w „nowym zawodzie *psy*”. Jest ich obecnie ponad trzystu w dziesięciu krajach Europy, w Afryce i Azji.

Książka jest dokładnym symbolem roku 1999 kończącego wiek oraz tysiąclecie i otwierającego się na nowy wiek, nowe tysiąclecie. W 1898 roku narodziła się psychoanaliza, a od dwadziestu lat istnieje somatoanaliza — jedna z czterystu nowych terapii.

Meyer dokonał syntezy atrybutów psychoterapii. Twierdzi, że psychoterapia to fenomen:

1) dróg komunikacji mniej lub bardziej wykluczających się: werbalnych, cielesnych, emocjonalnych, spirytualnych, artystycznych, muzycznych itd.,

2) ram organizacji relacji: grupowych, indywidualnych (terapeuta–pacjent), intymnych, samotnych (sam pacjent), twórczych,

3) systemów teoretyczno-praktycznych: psychoanalitycznych, kognitywnych, systemowych, humanistycznych, eklektycznych itd.,

4) etapów uprzywilejowanego życia: psychoterapia niemowląt, dzieci, młodzieży, dorosłych, wieku dojrzałego,

5) specyficznych patologii: seksoterapia, toksykoterapia, psychosomatyka itd.

Nowy zawód *psy* według Meyera powstaje wówczas, gdy wybrane zostaną z przedstawionej tu klasyfikacji odpowiednie składniki, a następnie przyjęty jest przez terapeutę odpowiednio ograniczony obszar praktyki oparty na wiedzy teoretycznej i zasadach etycznych.

Praca Meyera obrazuje ewolucję poglądów jej autora, który po obronie doktoratu w dziedzinie socjologii oraz etnologii, a także psychiatrii, praktykował psychoanalizę podobnie jak Lacan, aby następnie zainteresować się także ciałem pacjenta w psychoterapii indywidualnej oraz pracą w grupach terapeutycznych. To zainteresowanie trzema dziedzinami: *psycho*, *socio* oraz *somato*, a następnie także *eco* (środowisko ekologiczne), będące wiedzą dotyczącą czterech fundamentalnych dziedzin funkcjonowania człowieka, umożliwiło dokonanie przez Meyera trzech oryginalnych odkryć. Są to:

- 1) koncepcje „somatoterapii” i „somatopsychoterapii”,
- 2) stworzenie „somatoanalizy”, nowej praktyki włączającej ciało do psychoanalizy,
- 3) stworzenie „somatologii” — nauki będącej wynikiem obserwacji klinicznych oraz zmian w funkcjonowaniu człowieka po zastosowaniu somatoanalizy.

Pierwsza część książki Meyera, zatytułowana: *De la Somatanalyse à la Psychothérapie Socio-et Somato-Analytique* (Od somatoanalizy do psychoterapii, socjo- i somatoanalitycznej), prezentuje najbardziej oryginalną i osobistą część dzieła. Przedstawia nową metodę psychoterapeutyczną, która łączy ciało (*soma*) do metody analitycznej (freudowskiej) w trzech kadrach relacji:

- 1) kadr grupowy (*du groupe*) to socjosomatoanaliza,
- 2) kadr indywidualny (*de l'individuel*) to psychosomatoanaliza,
- 3) kadr odosobnienia (*du solitaire*) to ekosomatoanaliza.

Pracę rozpoczyna tekst Meyera z 1994 roku, będący przypomnieniem czasu, gdy autor reprezentował nurt eklektyczny w psychoterapii, pełniąc funkcję wiceprzewodniczącego w l'Association Française pour l'Approche Intégrative et Eclectique de la Psychothérapie. Następne, cztery, artykuły dotyczą podstaw teoretycznych psychosomatoanalizy, która powstała jako twórcza kontynuacja psychoanalizy klasycznej. Nowym elementem stała się ręka terapeuty, będąca „kanałem komunikacji” wypełniającym przestrzeń między fotelem freudowskim a sofą pacjenta. Meyer wyjaśnia genezę pomysłu oraz formy jego zastosowania w psychoterapii, socjo- i somatoanalitycznej, odwołując się do swoich wcześniejszych prac: *Le corps aussi* (Także ciało) 1982, *Portrait de groupe avec psychiatre* (Obraz grupy razem z psychiatrą) 1984, *Les thérapies corporelles* (Terapie ciała) 1986, *Freud encors* (Freud jeszcze raz — z włączeniem do jego teorii *soma*) 1995.

Druga część książki zatytułowana: *De la Somatologie au Paradigme Holanthropique* (Od somatologii do paradygmatu ujmowania istoty ludzkiej w sposób holistyczny) prezentuje w formie tabel i wykresów techniki terapeutyczne proponowane w zawodzie *psy*. Zawiera także refleksje terapeutyczne, na podstawie których powstała somatoanaliza. Oryginalność tej części wynika z faktu, że wykorzystuje modele i schematy, które umożliwiają odkrycie, jakie emocje i komunikaty ciała rzeczywiście występują u pacjenta i dają szansę adekwatnego zwerbalizowania tych doświadczeń (*mis en mots*). Wydaje się, że najbardziej interesujące schematy i modele to:

1. *Le schéma de position* (schemat pozycji): Meyer przedstawia trzy (jedynie możliwe) pozycje w życiu człowieka — w grupie zapewniającej poczucie bezpieczeństwa, w parze zapewniającej miłość i w samotności umożliwiającej twórczość.

2. *Le schéma de présence* (schemat obecności): Meyer uważa, że umożliwia on między innymi wizualizację czterech biegunów obecności — cielesnego, społecznego, psychicznego oraz ekologicznego.

3. *Le modele de la cure* (model leczenia): Meyer twierdzi, że wszystkie terapie rozpoczynają się od stwierdzenia, jakie symptomy i problemy występują u pacjenta, a także od zrekonstruowania historii jego życia. Proponuje w modelu, aby na tym etapie pracy (werbalnym) określić, w jakiej pozycji życia występuje symptom: społecznej, afektywnej, czy personalnej. Następnie należy według niego sprecyzować etap życia, w jakim symptom pojawił się. Etapy te to *bulle primitive* (pełnia pierwotna), *matrice fusionnelle* (matryca symbiotyczna), *dynamique de*

socialisation (dynamika socjalizacji, społecznego przystosowania), *dynamique de socialité* (dynamika aktywności społecznej), *matrice affective* (matryca uczuciowa), *bulle créatrice* (pełnia twórcza).

Jeżeli chodzi o paradygmat *holanthropique* (ujmujący istotę ludzką w sposób holistyczny) pojawia się on w książce w formie szkicu, projektu. Meyer stwierdza, że narodziny tego paradygmatu są, być może, przedwcześnie, przedstawia jednak model strukturofunkcjonalny oraz model somatodynamiczny dotyczący funkcjonowania terapeuty i pacjenta w leczeniu autyzmu i charakteropatii, a także proponuje ogólną nozologię.

Praktyka *holanthropique* w swojej istocie jest różnorodna: posługuje się słowem oraz włącza ciało do terapii, posiada formę indywidualną i grupową, może być analityczna i dyrektywna. Meyer podkreśla szczególnie i wielokrotnie, że: *pour penser complexe, il faut pratiquer pluriel et rencontrer... unique* (aby myśleć uwzględniając różne punkty widzenia na dany fenomen, należy praktykować w sposób różnorodny, aby poznać... unikalną osobę).

Trzecia część książki, zatytułowana: *Les Somato-Psychothérapies spécialisées* (Specjalistyczne psychoterapie somatoanalityczne) zawiera rozdziały dotyczące muzykopsychoterapii, arteterapii, somatopsychoterapii, somatoterapii ze zwierzętami oraz medycyny *holanthropique* (ujmującej istotę ludzką w sposób holistyczny).

Dwa aneksy dotyczą kolejno: informacji na temat organizacji nowego zawodu *psy*, jego historii, opisu działalności *L'Association Internationale de Somatothérapie* (Międzynarodowego Stowarzyszenia Somatoterapii) oraz funkcjonowania *L'Ecole Européenne de Psychothérapie Socio-et Somato-Analytique* (Europejskiej Szkoły Psychoterapii Socjo- i Somatoanalitycznej). Pracę kończy lista tablic, schematów, modeli oraz obszerna bibliografia.

Ponieważ praca Meyera jest w swojej istocie twórcza — zawiera nowe pojęcia. Za najbardziej cenne z tych, które funkcjonują już w poprzednich jego pracach, takich jak: *A chaque jour souffit son bonheur* (1994) uważam: *discorps, moment primaire, l'attitude du baron, présence juste* (mowa ciała, moment pierwotny, pozycja barona, właściwa obecność). W omawianej pracy nowym pojęciem wprowadzonym przez Meyera jest *paradigme holanthropique* od *holos* — cały, *anthropos* — istota ludzka (*l'humain*). Paradygmat ten miałby dotyczyć ujmowania holistycznego istoty ludzkiej.

Wydaje się, że być może z powodu szczególnego czasu wydania książki, jakim był rok 1999, który autor spostrzegł jako szczególny: kończący oraz rozpoczynający — dzieło to jest wyjątkowo dopracowane przez autora tak pod względem doboru treści, jak i doskonałości formy. Brak w nim zbędnych dygresji, natomiast w nadmiarze zawiera treści oryginalne, nowe i generatywne, które inspirują do rozwijania zaproponowanych przez Meyera propozycji teoretycznych oraz praktycznych ich zastosowań w *psy*.

Beata Gutowska-Tęcza

Stanisław Leon Popek, *Człowiek jako jednostka twórcza*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2001

Książka *Człowiek jako jednostka twórcza* Stanisława Popka to dzieło udowadniające, że twórczość i człowiek są ze sobą nierozzerwalnie związane. „Wszystko, co nie jest tworem natury (przyrody), jest dziełem człowieka jako zbiorowości gatunkowej, a także ponadprzeciętnych (wybitnych) jednostek z osobna”. Praca ta jest zatem próbą odszukania oraz interpretacji najważniejszych problemów, które wiążą się z psychologią twórczości.

Autor porusza problem pojęcia twórczości jako zjawiska, aktywności ludzkiej oraz jej osobościowych uwarunkowań. Takie wieloaspektowe spojrzenie oraz wnikliwa i wszechstronna analiza